

Alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttö

Päivitetty 31.3.2019

Sekakäyttö eli lääkkeiden tahallinen käyttö alkoholihumalan tehostajana lisää erilaisia päihtymystilan riskejä. Sekakäyttöä voi kuitenkin esiintyä myös ilman, että sitä tietoisesti tavoiteltaisiin. Tahatonta sekakäyttöä syntyy muun muassa siitä, jos runsaan juomisen aiheuttamia häiriöitä hoidetaan uni- ja rauhoittavilla lääkkeillä. Koska lääkkeiden tosiasiallinen vaikutus hermostoon kestää kauemmin kuin niiden koettu vaikutus, lääke ei välttämättä ole ehtinyt hävitä elimistöstä ennen seuraavaa alkoholin nauttimiskertaa.

Tavallisin sekakäytön muoto on alkoholi ja rauhoittavat lääkkeet. Sekakäyttö on jossain määrin yleinen ilmiö Suomessa – arviolta joka kuudennelta rattijuopolta löytyy myös lääkeaineita tai huumeita verestä. Nuoriso ja etenkin murrosikäiset tytöt saattavat tehdä kokeiluja kodin lääkekaapista löytyvillä lääkkeillä. Kroonistuneiden lääkehakuisten sekakäyttäjien joukossa on sen sijaan enemmän miehiä. Yli puolella päihdehuollon asiakkaista päihteiden käyttö on sekakäyttöä.

Sekakäytön seuraukset

Sekakäytön välittömät seuraukset voivat olla yllättäviä. Tavallisimpia ovat alkoholin poikkeuksellisen voimakas vaikutus, muistinmenetykset ja käytöshäiriöt, mutta mahdollisia ovat myös aggressiivinen käyttäytyminen tai sekavuus. Alkoholin ja rauhoittavien lääkkeiden yhteisvaikutus on aiheuttanut jopa henkirikoksia. Muistinmenetyks voi johtaa esimerkiksi uni- tai rauhoittavan lääkkeen yliannosteluun, tajuttomuuteen, kuolemanvaaraan tai ainakin sairaalaan vatsahuuhtelua varten.

Sekakäyttö ylikuormittaa sisäelimiä ja etenkin maksaa. Vauriot voivat olla pysyviä. Alkoholin kerta-annos voi lisätä lääkkeiden vaikutusta, kun taas alkoholin jatkuva käyttö voi vähentää sitä (ja päinvastoin). Mahdollisten yhteisvaikutusten sekä niiden vakavuuden arviointi voi olla hankalaa. [Erillisessä artikkelissa](#) on tarkempi listaus yleisimpien lääkkeiden mahdollisista yhteisvaikutuksista alkoholin kanssa.

Säännöllinen alkoholin ja rauhoittavien lääkkeiden sekakäyttö voi johtaa nopeastikin lääkkeiden sietokyvyn eli toleranssin kasvuun ja myös lääkeriippuvuuden kehittymiseen. Sekariippuvuuden vieroitushoito on paljon vaikeampaa kuin pelkän alkoholin aiheuttamien vieroitusoireiden. Tyypillistä on, että kun alkoholin aiheuttamat vieroitusoireet väistyvät, lääkkeen vähenemisestä johtuvat vieroitusoireet vasta alkavat. Erilaisia vieroitusoireita kuten kouristuskohtauksia voi tulla vielä viikkoja myöhemmin. Vieroitusoireiden vaikeutuessa tällaiset potilaat etsivät usein pakonomaisesti sitä lääkettä, josta he ovat riippuvaisia. Mikäli sitä ei löydy, vieroitusoireita lievitetään alkoholin avulla tai katukaupassa tarjolla olevilla lääkkeillä tai huumeilla.

Mistä apua?

Huomattava osa yllättävistä hoidon keskeyttämisistä päihdehuollon laitoksissa tapahtuu lääkeongelman salaamisen takia. Kun hoitohenkilökunta ei tiedä ottaa sitä hoidossa huomioon, oireiden paheneminen johtaa helposti joko lääkkeiden salaa syömiseen tai hoidon keskeyttämiseen. Salaaminen altistaa terveysriskeille ja eri valmisteiden aiheuttamille haitallisille yhteisvaikutuksille. Näin kierre jatkuu ja tilaan liittyvät vakavammat häiriöt saattavat olla edessä.

Alkoholi- ja lääkekierteen purkaminen vaatii pitkäjänteistä vieroitushoitoa. Hoitavalle lääkärille tulisi kertoa koko totuus alkoholin ja lääkkeiden käytöstä, jotta parasta mahdollista hoitoa voitaisiin tarjota. Hoitohenkilökunnan tehtävänä on auttaa, eikä tehdä oloa tai tilannetta entistä hankalammaksi.

Koska lääkkeen äkillinen lopettaminen voi pahimmillaan olla hengenvaarallista, on tärkeää tehdä asteittainen vähentämissuunnitelma. Vähentämissuunnitelma tehdään usein viikkojen ajaksi, mutta useita kuukausia kestävätkään vieroittautumiset eivät ole tavattomia. Alussa tärkeintä voi olla saada tilanne tasaantumaan, jonka jälkeen vasta voidaan suunnitella vähentämistä ja aikanaan lopettamista. Maltti on valttia.

Etenkin vaikeimmissa tapauksissa on hyvä kääntyä A-klinikoiden puoleen. Riittävän tiiviin seurannan ja muun henkisen esimerkiksi A-klinikoilta saatavan tuen avulla vieroitus voi onnistua. Hoidossa tärkeää on oma motivaatio lopettamiselle. Alkoholi on syytä jättää vieroitushoidon aikana kokonaan pois. Tukea siihen voi saada esimerkiksi [disulfiraamilääkkeistä](#). Joskus vieroitushoito laitoksessa voi olla tarpeellista. Laitosjakson jälkeen on seurantaa jatkettava avohoidossa, koska vuosia jatkuneen sekakäytön jälkeen voi vieroitusoireita ja muita psyykkisiä ongelmia ilmetä myös myöhemmin. Ilman ongelmien selvittämistä ja henkistä tukea saattavat jälkivieroitusoireet johtaa uuteen lääke- tai alkoholikierteeseen.

Älä jää ongelman kanssa yksin, vaan ota yhteys anonyymisti ja maksutta [soittamalla](#) tai kysy neuvoja [sähköisesti](#) vaikka heti!

Antti Holopainen
ylilääkäri, Järvenpään sosiaalisairaala

Päivittänyt:
Veli-Matti Surakka
proviisori

Alkuperäinen julkaisu 12.12.2005

Huom! Yleisempien lääkkeiden ja alkoholin yhteyskäytöstä on tilattavissa myös painettu esite. Esitteen voi tilata [maksuttomat materiaalit-osiosta](#).

YLEISIMPIEN LÄÄKKEIDEN JA ALKOHOLIN YHTEISKÄYTTÖ

» Pääsääntöisesti lääkkeiden ja alkoholin yhteisvaikutukset ovat lieviä. Samanaikainen käyttö voi kuitenkin lisätä haittavaikutuksia.

» Kaikki keskushermostoa lamaavat lääkkeet, kuten unilääkkeet, voivat aiheuttaa jopa kuolettavia vaaratilanteita alkoholin kanssa samanaikaisesti käytettynä.

» Naisille ja iäkkäille haittavaikutukset ilmaantuvat herkemmin kuin miehille.

1. Lääkkeitä, joita EI SAA käyttää alkoholin kanssa.

VAIKUTTAVA AINE	KAUPPANIMI (esim.)	KÄYTTÖ (esim.)	HAITTAVAIKUTUKSET
disulfiraami*	Antabus	alkoholi-riippuvuus	antabusreaktio: kasvojen punoitus, päänsärky, kuumotus, verenpaineen lasku, oksentelu
metronidatsoli**	Flagyl, Tricazol Metro, ridazol Heilpak	bakteeri-infektio, loisten häätö	
tinidatsoli***	Fasigyn	bakteeri-infektio, loisten häätö	

* Disulfiraamin käytin lopettamisen jälkeen tulee alkoholia välttää jopa 2 viikon ajan
** Metronidatsolin käytin lopettamisen jälkeen tulee alkoholia välttää vähintään 48 tunnin ajan
*** Tinidatsolin käytin lopettamisen jälkeen tulee alkoholia välttää vähintään 72 tunnin ajan

2. Lääkkeitä, joita ei pidä käyttää alkoholin kanssa (aiheuttavat erityisen riskin).

LÄÄKEAINERYHMÄ	VAIKUTTAVA AINE (esim.)	KAUPPANIMI (esim.)	HAITTAVAIKUTUKSET / YHTEISKÄYTTÖSSÄ HUOMIOITAVAA
Unilääkkeet	midatsolaami, zolpidemi, zopiklori, temazepaami	Dormicum, Stihoc, Imovane, Tenox	keskushermostolama, hengityslama, liikenneturvike
Rauhoittavat lääkkeet	oksaatseami, diazepam, lorazepam, hydroksoasiini	Opamox, Diapam, Temesta, Atarax	keskushermostolama, hengityslama, liikenneturvike
Opioidit	kodeiini, tramadol, buprenorfiini, fentaanyli, oksikodoni	Panacod, Codesan Comp, Tramal, Norspan, Duragesic, Dorynorm	keskushermostolama, hengityslama, liikenneturvike
Epilepsialääkkeet, hermokipulääkkeet	natriumvalproaatti, klobatsaami, pregabaliini	Absenor, Deprakine, Friskum, Lyrica	keskushermostolama, hengityslama, liikenneturvike
Lihaskäsitimet	titsanidiini, orfenadiini	Sindakut, Norflex	keskushermostolama, hengityslama, liikenneturvike
Kipulääke	parasetamoli	Para-Tabis, Panadol	maksavaurio

YLEISIMPIEN LÄÄKKEIDEN JA ALKOHOLIN YHTEISKÄYTTÖ

3. Lääkkeitä, joilla voi olla yhteisvaikutuksia alkoholin kanssa.

LÄÄKEAINERYHMÄ	VAIKUTTAVA AINE (esim.)	KAUPPANIMI (esim.)	HAITTAVAIKUTUKSET / YHTEISKÄYTTÖSSÄ HUOMIOITAVAA
Tulehduskipulääkkeet	ibuprofeeni, ketoprofeeni, aspiriini (asetyylibisyylihappo)	Burana, Ibumax, Ketorin, Aspirin	ruoansulatuskanavan vauriot
Mieliala- ja psykiatrilääkkeet	amitriptyyliini, klomipramiini, nortriptyyliini, ketiapriini	Triptyl, Anafraani, Nortren, Kesipinar	alkoholi voi pahentaa masennus- ja mielialaoireita, alkoholin vaikutus voi tehostua, väsymisyys, pitoisuusmuutokset, maksavaurio, koordinaatiohäiriöt
Närästyslääkkeet	ranitidiini	Zantac, Ranixal	alkoholin vaikutus tehostuu, alkoholi ärsyttää ruoansulatuskanavaa
Verenohennuslääke	varfariini	Marevan	varfariinin teho muuttuu (verenvuoja, veritulppia)
Verenpainelääkkeet			muutokset verenpaineessa
Antibiootit			pääsääntöisesti ei yhteisvaikutuksia (katso taulukko 1)

! HUOM. Nämä vaikutukset ovat suuntaa-antavia. Yksilölliset erot vaikutuksissa ja haitoissa ovat suuria. Jos käytät jotain lääkkeitä, suosittelemme keskustelemaan alkoholinkäytöstä ensin lääkärin kanssa.

PÄIHDELINKKI.FI

Päihdelinkki on kattava verkkopalvelu päihteistä ja riippuvuuksista. Se tarjoaa tietoa, tukea ja neuvontaa kaikille päihdetiedosta kiinnostuneille. Palvelu on hyödyllinen myös ammatillisille ja opiskelijoille.
Palvelut ovat maksuttomia ja anonyymeja.

Vinkki! Päihdealan perehtyneet proviisorit auttavat [verkkoneuvonnassa](#) maksutta. Kysyä voi nimettömästi, vastauksen saa keskimäärin 2 päivän kuluessa. Kysymyksen voi jättää [täältä](#).

link

Lähteet ▶

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/laakkeet/alkoholin-ja-laakkeiden-sekakaytto>